

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 76/02

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. mája 2002 predbežne prerokoval sťažnosť P. S., toho času vo väzbe v Ústave na výkon väzby v K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Krajskou prokuratúrou v Košiciach, Okresným súdom Košice I a Krajským súdom v Košiciach, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. S. o d m i e t a pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2002 doručená sťažnosť P. S., toho času vo väzbe v Ústave na výkon väzby v K. (ďalej len „sťažovateľ“), podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), v ktorej namietol porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1

písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).

V sťažnosti uviedol:

„Uznesením Okresného súdu Košice I, sp. zn. 5 Ntv 81/01 zo 01. 06. 2001 som bol z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. c) Tr. por. vzatý do väzby.

O mojej sťažnosti proti tomuto uzneseniu rozhodol Krajský súd v Košiciach pod č. 6 To 214/01-21 na neverejnom zasadnutí 27. 06. 2001 tak, že túto zamietol.

Mojou prvou žiadosťou o prepustenie na slobodu podľa § 72 ods. 2 Tr. por. bola žiadosť podaná Krajskému prokurátorovi dňa 12. 12. 2001.

Keďže Krajský prokurátor mojej žiadosti nevyhovel, predložil ju podľa citovaného ustanovenia súdu.

Okresný súd Košice I svojím uznesením z 18. 01. 2002 moju žiadosť zamietol.

Proti tomuto uzneseniu som dňa 31. 01. 2002 podal sťažnosť.

O tejto sťažnosti nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Krajskej prokuratúre i obom súdom vytýkam postup v rozpore s § 67 ods. 1 písm. c), 68 a 72 ods. 2 Tr. por., čím porušili moje základné práva zaručené čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku, ktorých nedodržanie resp. porušenie namietam, vyplýva, že odporcovia sa v mojej veci dopustili porušenia môjho ústavného práva a práva zaručeného Dohovorom v dvoch rovinách: nepostupovali s urýchlením, ako to zákon predpokladá a ako dôvod mojej väzby uviedli okolnosti, ktoré majú povahu svojvoľného úsudku.

Podľa citovaného ustanovenia § 72 ods. 2 Tr. por., ak prokurátor nevyhovie žiadosti o prepustenie na slobodu, postúpi ju bez meškania súdu. Hneď ďalšia veta tohto ustanovenia prikazuje, aby sa o takejto žiadosti neodkladne rozhodlo. Je nesporné, že neodkladne rozhodnúť má súd, ktorému sa takáto žiadosť postúpi. Ako vidno z lehôt, ktoré som vyššie uviedol, ani krajský prokurátor, ani súdy túto zákonnú direktívu nerešpektovali.

...

Na moju ťarchu nemôže byť to, aký úzus a prax existuje v rozhodovacej činnosti prokuratúry a súdov. Možno pripustiť, že periodicita prípustnosti podávania žiadostí

o prepustenie na slobodu je voči obvineným pomerne ústretová. V tomto ohľade však odkazujem na citované rozhodnutie ES, na základe ktorého mám právo trvať na tom, aby bol postup odporcov hodnotený kriticky.

V mojom prípade zdôrazňujem, že som trpezlivo a disciplinovane vyčkal také štádium prípravného konania, v ktorom neopodstatnenosť mojej väzby bude zjavná. Viacmenej „mimo prejednávanej veci“ považujem za vhodné uviesť, že spolu so mnou je stíhaný spoluobvinený, u ktorého dôvody väzby boli tzv. kolúzne a za rovnakej dôkaznej situácie bol tento spoluobvinený prepustený na slobodu.

Ďalej som toho názoru, že odporcovia porušili čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru tým, že rutinne a mimoriadne stručne existenciu väzobných dôvodov popísali.

Podľa § 68 Tr. por. sa rozhodnutie o väzbe musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. Nemôže byť sporným, že ide o skutkové okolnosti, odôvodňujúce väzbu a nie skutkové okolnosti odôvodňujúce vznesenie obvinenia.

Ako z pripojených uznesení vyplýva, som stíhaný za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 222 ods. 1 písm. a) ods. 3 Tr. zákona a pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b) Tr. zákona. Väzobným dôvodom je obava z pokračovania v trestnej činnosti. Posledné uznesenie súdu, ktoré som napadol sťažnosťou, medzi iným uvádza: „je síce pravdou, že v tomto štádiu trestného konania ešte nemožno prejudikovať otázku viny obvineného, zistené skutočnosti však majú podstatný vplyv pre rozhodnutie o jeho väzbe.“ Vo svetle judikatúry a praxe Európskeho súdu je takéto tvrdenie absolútne neprijateľné. Existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu je základnou podmienkou väzby. Ani v takom prípade však o prejudikovaní viny vzhľadom na prezumpciu neviny nemôže byť reč. A už vonkoncom nemôžu mať uvedené zistené skutočnosti podstatný vplyv na rozhodnutie o väzbe.

Ďalej toto uznesenie uvádza: „obdobne aj veci nájdené a zaistené pri domovej prehliadke, vzhľadom na ich druh ako aj množstvo, opodstatňujú obavu, že na slobode by pokračoval v páchaní trestnej činnosti.“ Vo vzťahu k trestnej činnosti, za ktorú som stíhaný (pripomínam, že jej spáchanie popieram!) nemá takéto odôvodnenie nijaké opodstatnenie. Predovšetkým pokračovanie v takejto trestnej činnosti vzhľadom na jej povahu je iluzórne, povedal by som skôr nemožné. Ak mi k tomu mali dopomôcť veci nájdené pri domovej

prehliadke, malo by mi tým byť v údajnej trestnej činnosti zábranené. Paradoxné však je, že po zistení, že veci nemajú vzťah k stíhaným skutkom mi po mojom vysvetlení dôvodov ich vlastníctva boli vrátené!! Napokon - nie som stíhaný za krádeže motorových vozidiel, ktorá okolnosť by podobné tvrdenia ako-tak odôvodňovalo.“

II.

Priebeh doterajšieho trestného stíhania sťažovateľa vyplýva z prehľadu, ktorý bol získaný nahliadnutím do príslušných spisov Okresného súdu Košice I a z vyjadrení predsedov príslušných väzobných súdov.

Podľa tohto prehľadu:

- Sťažovateľ bol obvinený uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Košiciach č. k. ČVS: KÚV-35/OVVK-2001. Trestné stíhanie bolo začaté 14. mája 2001 vydaním uznesenia vyšetrovateľa, že sa sťažovateľ stíha ako obvinený pre trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 252 ods. 1 písm. a) a ods. 3 Trestného zákona a pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a ods. 4 písm. b) Trestného zákona.
- Dňa 1. júna 2001 podal prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach Okresnému súdu Košice I návrh na vzatie obvineného do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.
- Uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 5 Ntv 81/01 z 1. júna 2001 bol obvinený vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku; väzba začala plynúť 31. mája 2001 od 15.00 h.
- Obvinený podal pri rozhodovaní o väzbe ústne do zápisnice sťažnosť proti vyššie uvedenému rozhodnutiu, a to najmä z dôvodov porušenia § 75 a 76 Trestného poriadku.
- Dňa 14. júna 2001 bol Okresným súdom Košice I predložený spis Krajskému súdu v Košiciach.
- Dňa 6. júla 2001 Krajský súd v Košiciach uznesením podľa § 148 ods. 1 písm. c) sťažnosť obvineného zamietol; obvinenému bolo toto rozhodnutie doručené 13. júla 2001.

- Dňa 19. novembra 2001 podal prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach Okresnému súdu Košice I návrh na predĺženie väzby obvineného do 31. januára 2002.
- Okresný súd Košice I uznesením z 22. novembra 2001 predĺžil väzbu obvineného do 31. januára 2002; obvinenému bolo toto rozhodnutie doručené 27. novembra 2001 a jeho obhajcovi o deň neskôr.
- Dňa 10. januára 2002 podal prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach Okresnému súdu Košice I návrh na predĺženie väzby obvineného do 31. marca 2002.
- Dňa 20. decembra 2001 bola Krajskej prokuratúre v Košiciach doručená žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu.
- Okresný súd Košice I uznesením z 18. januára 2002 predĺžil väzbu obvineného do 31. marca 2002; obvinenému bolo toto rozhodnutie doručené 28. januára 2002 a jeho obhajcovi 29. januára 2002.
- Dňa 29. januára 2002 podal obvinený sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Košice I z 18. januára 2002 a toho istého dňa tak urobil aj prostredníctvom svojho obhajcu. Obidve sťažnosti boli doručené Okresnému súdu Košice I 31. januára 2002.
- Dňa 7. februára 2002 bol Okresným súdom Košice I predložený spis Krajskému súdu v Košiciach, ktorý vo veci rozhodol uznesením z 20. februára 2002 tak, že sťažnosť obvineného podľa § 148 ods. 1 písm. c) zamietol. Toto rozhodnutie bolo doručené obvinenému 27. februára 2002 a jeho obhajcovi 1. marca 2002.

III.

Všeobecné princípy upravujúce obmedzenie osobnej slobody väzbou a záruky osobnej slobody obvineného stíhaného vo väzbe s osobitným zreteľom na čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru

Úprava podľa ústavy

Čl.17 ods. 2 ústavy upravuje významný ústavnoprocený princíp uplatňujúci sa pri obmedzovaní osobnej slobody ako základnej hodnoty v demokratickom a právnom štáte.

K obmedzeniu osobnej slobody podľa citovaného článku môže dôjsť len z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Takýmto dôvodom je aj väzba obvineného, ktorá je zabezpečovacím prostriedkom slúžiacim výnimočne na zaistenie osoby obvineného na účely trestného stíhania, ktorej základným cieľom je to, aby neprítomnosť osoby obvineného najmä v počiatočnom predsúdnom (ale aj súdnom) štádiu trestného stíhania nezmarila cieľ trestného konania vyjadrený v § 1 ods. 1 Trestného poriadku.

Zákonom, ktorý ustanovuje predpoklady na uplatnenie tohto ústavnoprocésneho princípu, je Trestný poriadok [zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov]. Podľa tohto zákona a súčasne aj podľa čl. 142 ods. 1 ústavy sú týmto ústavnoprocésnym princípom viazané v celom rozsahu všeobecné súdy vykonávajúce trestnoprávnu jurisdikciu vrátane rozhodovania o väzbe obvinených osôb.

Už podľa predošlej ústavnej úpravy podnetu na začatie konania ústavný súd akceptoval názor, že ak ústava zveruje ochranu základných práv a slobôd občanov Slovenskej republiky všeobecným súdom Slovenskej republiky, ústavný súd nemôže o týchto právach a slobodách sám konať a rozhodovať. Ústavný súd nie je oprávnený uskutočňovať konanie podľa Trestného poriadku, ktoré je zákonom zverené do právomoci všeobecných súdov (sp. zn. I. ÚS 36/96).

Ústavný súd zastáva názor, že takto vyjadrený princíp subsidiarity, ktorý bol vyvodený len zo širších súvislostí pri prejednávaní a rozhodovaní o prijatých podnetoch, je v súčasnosti potvrdený výslovným znením čl. 127 ods. 1 ústavy a nachádza uplatnenie na základe priameho použitia ústavnej normy aj pri posudzovaní právomoci ústavného súdu pri prejednávaní sťažností, ktorými sa namieta porušenie ústavnoprocésneho princípu vyjadreného v čl. 17 ods. 2 ústavy.

Uplatnenie právomoci ústavného súdu prichádza do úvahy len vtedy, ak sťažovateľ namieta porušenie tohto ústavnoprocésneho princípu. Porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy sa musí vzťahovať na to, že obvineného možno vziať do väzby iba

z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu, pričom niektorý z týchto ústavných prvkov uvedeného princípu pri uvalení väzby chýbal alebo sa nepoužil, prípadne sa použil v rozsahu prevyšujúcom zákonom dovolený rozsah, napríklad obvinený by bol vo väzbe nad čas dovolený zákonom bez rozhodnutia súdu o predĺžení väzby alebo bez osvedčenia konkrétnych skutkových okolností. Ďalším predpokladom na založenie právomoci ústavného súdu je aj to, že toto porušenie ústavnoprocésneho princípu nebolo napravené na základe opravného prostriedku (sťažnosti) funkčne príslušným väzobným súdom (vyšším súdom).

Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či

- proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie,
- rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami,
- o väzbe rozhodol súd,
- obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 67 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v ods. 2 tohto ustanovenia, a
- osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby.

Správnosť tohto prístupu potvrdzuje aj stabilná judikatúra všeobecných súdov, ktorá sa sústreďuje na dodržanie týchto zákonných predpokladov na vzatie do väzby, ktoré vo svojom súhrne znamenajú vymedzenie obsahu ústavnoprocésneho princípu v čl. 17 ods. 2 ústavy. Konkrétne súdna prax uzavrela, že pri posudzovaní dôvodov väzby môžu orgány činné v trestnom konaní prihliadať len na tie okolnosti a zistenia, ktoré majú základ v procesne vykonanom dokazovaní a sú významné pre záver o existencii niektorého z dôvodov väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) až c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Tieto ustanovenia spolu s § 71 Trestného poriadku vyjadrujú podľa výslovného obsahu rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ústavný princípu, podľa ktorého

obvineného možno vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Úprava podľa Dohovoru a viazanosť sudcov po novele ústavy v roku 2001

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom. Z tohto článku ústavy vyplýva, že sudcovia všeobecných súdov sú viazaní aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyhláseným pod č. 209/1992 Zb. vrátane jeho čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a pri rozhodovaní o obmedzení osobnej slobody uvalením väzby musia rešpektovať princípy, ktoré sú obsiahnuté v citovanom článku Dohovoru.

Výsledky analýzy čl. 17 ods. 2 ústavy preto platia v celom rozsahu aj na interpretáciu a aplikáciu citovaného čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru, ktorý vo svojej podstate vyjadruje rovnaký ústavný princíp, hoci v určitom užšom rozsahu, pretože trestné zákonodarstvo Slovenskej republiky obsahuje širší katalóg dôvodov, ktoré ospravedlňujú väzbu ako zabezpečovací prostriedok v trestnom konaní.

Článok 5 ods. 3 Dohovoru súvisí s čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru a tieto súvislosti už boli objasnené v rozhodovaní Európskeho súdu pre ľudské práva. Pri aplikácii čl. 5 ods. 3 Dohovoru je nevyhnutné dbať na to, aby doba väzby neprekročila primeranú hranicu, a preto je potrebné, aby sa

- neustále skúmali okolnosti opodstatňujúce ďalšie trvanie väzby z hľadiska verejného záujmu, ktorý je vyjadrený vo výnimočnom obmedzení osobnej slobody toho, u koho platí v celom rozsahu prezumpcia nevinny,
- vyjasnilo, aké okolnosti nastali, okrem dôvodného podozrenia (to musí trvať po celú dobu trvania väzby), že došlo k spáchaniu skutku, pre ktorý začalo trestné stíhanie osoby, aby sa mohlo pokračovať vo väzbe obvineného aj po uplynutí určitého času,

- vo väzobných veciach postupovalo s potrebným urýchlením, ktoré je opodstatnené so zreteľom na výnimočnosť obmedzenia osobnej slobody.

Ak čas trvania väzby presiahne podľa uvedených kritérií primeranú lehotu (hranicu), všeobecné súdy sú povinné vyvodiť z toho záver o nevyhnutnosti prepustiť obvineného z väzby.

Vzťah právomoci všeobecných súdov a ústavného súdu

Všeobecné súdy sú garantom dodržiavania týchto ústavných princípov a ich rešpektovanie musia vyjadriť vo všetkých rozhodnutiach i opatreniach súvisiacich s väzbou obvinenej osoby tak, aby ich rozhodnutia a opatrenia vo väzobných veciach boli preskúmateľné najprv v konaní pred opravným súdom a potom aj v konaní pred ústavným súdom, ktorý je oprávnený a povinný preskúmať

- existenciu dôvodov väzby v súlade s ich zákonným vymedzením,
- či tú tieto dôvody opreté o konkrétne okolnosti, ktoré musia byť uvedené v odôvodnení každého rozhodnutia vo väzobnej agende a tvoria základ pre záver o ich subsumovaní pod konkrétny zákonný dôvod väzby (§ 67 ods. 1 a 2 Trestného poriadku), alebo opodstatňujú záver o ďalšom trvaní väzby aj po uplynutí určitého času.

Najprv však treba uviesť, že do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup (hodnotenie) všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup môže preskúmať len opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov.

Na nahradenie úsudku všeobecného súdu o existencii skutkových okolností zakladajúcich zákonné dôvody na vzatie do väzby by musela existovať výslovná ústavná norma, ktorá by takéto suplovanie procesnej činnosti všeobecného súdu dovoľovala a súčasne by aj určila spôsob, akým to môže ústavný súd vykonať a realizovať. Taká norma v ústave nie je, a preto sa ústavný súd musí pri skúmaní obmedzenia osobnej slobody

sústrediť len na preskúmanie toho, či k obmedzeniu došlo z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanovuje Trestný poriadok, bez toho, aby suploval právomoc a postupy všeobecných súdov.

Ústavný súd nemôže skúmať hodnotenie dôkazov a zistenia všeobecných súdov vo väzobných veciach aj z dôvodu, že nepatrí k orgánom činným v trestnom konaní, a preto prirodzene nie je vybavený kompetenciou a ani zákonnými (faktickými) prostriedkami na prešetrenie skutkových zistení väzobných súdov.

Z toho na druhej strane vyplýva, že v konaní pred ústavným súdom môže sťažovateľ uplatniť ochranu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy alebo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru, ktorého porušenie namieta, len vtedy, ak ho nechráni iný súd, a to len v rozsahu svojej ústavnej kompetencie podľa čl. 142 ods. 1 ústavy. Ďalej musí ísť o porušenie základného práva, ktoré súvisí s tým, že osoba bola vzatá do väzby bez zákonom uznaného a v odôvodnení všeobecného väzobného súdu uvedeného dôvodu opretého o konkrétne skutkové okolnosti. Rovnakým prístupom sa rieši aj primeranosť trvania väzby a právo na prepustenie z väzby. A napokon je vecou ústavného súdu a v jeho kompetencii, aby uzavrel z postupu orgánov činných v trestnom konaní, či postupovali dostatočne rýchlo, predovšetkým či počas trvania väzby sa plynulo vykonávali úkony smerujúce k objasneniu podozrenia zo spáchania trestného činu a v spojitosti s tým sa aj dostatočne rýchlo reagovalo na žiadosti a sťažnosti obvineného, pokiaľ ide o vzatie do väzby i jej ďalšie trvanie.

IV.

Aplikácia všeobecných princípov vo veci sťažovateľa

Z obsahu trestných spisov príslušných súdov (Okresného súdu Košice I a Krajského súdu v Košiciach) vyplynulo, že sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe uznesenia Okresného súdu Košice I z 1. júna 2001 sp. zn. 5 Ntv 81/01 z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Toto uznesenie bolo napadnuté sťažnosťou obvineného (sťažovateľa v tomto konaní) a táto sťažnosť bola zamietnutá Krajským súdom v Košiciach.

Sťažovateľ, ako to vyplýva z obsahu jeho väzobných spisov, bol vzatý do väzby na základe uznesenia Okresného súdu Košice I, ktoré obsahuje zákonný dôvod väzby. Tento zákonný dôvod je v uznesení väzobného súdu aj skutkovo konkretizovaný tak, aby sa dalo (podľa názoru ústavného súdu) uzavrieť, že napĺňa obavu vyjadrenú v znení dôvodu väzby, pre ktorý bol do väzby vzatý. Rozhodnutiu o väzbe predchádzalo riadne obvinenie (uznesenie vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Košiciach pod č. k. ČVS: KÚV-35/OVVK-2001 zo 14. mája 2001).

Namietaný postup orgánov činných v trestnom konaní je preto v súlade s uvedenými ústavnými požiadavkami, ktoré limitujú zákonnú možnosť a zákonné predpoklady pozbavenia osobnej slobody v rozsahu ústavnoprosesného princípu vyjadreného v čl. 17 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru.

Sťažovateľ namietol, že dôvod na vzatie do väzby bol zistený na základe okolností, ktoré majú povahu svojvoľného úsudku. K tomu ústavný súd už uviedol, že do obsahu jeho právomoci nepatrí preskúmať postup (hodnotenie) všeobecných súdov, ktorý viedol k zisteniu takých skutkových okolností v trestnej veci sťažovateľa, z ktorých možno vyvodiť záver o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup môže preskúmať len opravný súd v riadnom inštančnom postupe, k čomu vo veci sťažovateľa aj došlo.

K čl. 5 ods. 3 písm. c) Dohovoru treba uviesť, že obvinený má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že tento článok neupravuje právo na prejednanie väzobnej veci v primeranej lehote, ako to tvrdil sťažovateľ. Takéto právo vyplýva len z čl. 5 ods. 4 Dohovoru (právo obrátiť sa na súd, aby urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby).

Lehota podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru začína obmedzením osobnej slobody a končí vyhlásením rozsudku súdu prvého stupňa. Vo veci sťažovateľa doposiaľ k vyhláseniu rozsudku súdom prvého stupňa nedošlo.

Z prehľadu urobeného zo spisov príslušných súdov a vyjadrení ich predsedov vyplýva, že o úkonoch sťažovateľa od obmedzenia jeho osobnej slobody 31. mája 2001 súdy rozhodovali dostatočne rýchlo a v primeranej lehote, za ktorú treba považovať také plynutie času, ktoré nasledovalo po každom úkone sťažovateľa (sťažnosť, žiadosť o prepustenie z väzby) až do rozhodnutia o ňom, resp. do doručenia rozhodnutia.

Ako vyplýva z obsahu jednotlivých uznesení väzobného súdu v trestnej veci sťažovateľa, orgány činné v prípravnom konaní nepretržite zabezpečovali a vykonávali procesné dokazovanie. Výpočet dôkazov, ktoré sa vykonali a ktoré je ešte potrebné zabezpečiť a vykonať, je podľa väzobného súdu značný. Preto sa nedá uzavrieť, že počas väzby sťažovateľa uplynul určitý ústavne významný časový úsek, počas ktorého by orgány prípravného konania boli nečinné a táto nečinnosť by dovolila záver o neprimeranosti času trvania väzby.

Počas celej doby rozhodovania o väzbe sťažovateľa všeobecné súdy doposiaľ uzavreli (a v odôvodneniach svojich rozhodnutí aj výslovne uviedli), že je tu dôvodné podozrenie zo spáchania závažnej trestnej činnosti, z ktorej bol sťažovateľ obvinený, a súčasne zotrvali na úsudku o obave z pokračovania v trestnej činnosti, ktorý dôsledne uviedli ako dôvod trvania ďalšej väzby opierajúci sa o skutkové okolnosti trestnej veci sťažovateľa, predovšetkým o to, že stále má vytvorené podmienky na to, aby mohol pokračovať v trestnej činnosti.

Tieto závery všeobecných súdov ústavný súd akceptuje ako ústavne konformný postup pri obmedzovaní osobnej slobody sťažovateľa väzbou, ktorý sa realizuje v limitoch čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru.

K právu sťažovateľa na prepustenie z väzby ústavný súd uvádza:

Právo na prepustenie z väzby počas konania je právom, ktorého úspešné uplatnenie predpokladá, že zanikli skutkové okolnosti, ktoré viedli ku vzatiu do väzby, a nepribudli aj ďalšie skutkové okolnosti, ktoré aj po určitom čase odôvodňujú trvanie väzby, a preto nie je

potrebné zabezpečenie osoby obvineného obmedzením jeho osobnej slobody vo väzbe. O zániku týchto dvoch skupín skutkových okolností rozhoduje vždy všeobecný súd podľa zákonom určených kritérií. Základom pre ich uplatnenie je však záver o tom, či prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. A to je záver, ktorý je oprávnený a povinný urobiť výlučne všeobecný súd.

Ústavný súd je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval možnosť uplatniť právo na prepustenie z väzby, či o každej žiadosti o prepustenie rozhodol a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli k uvaleniu a trvaniu väzby. Ak všeobecný súd tieto princípy dodržal a dodržiava v priebehu trestného stíhania obvineného, nie je podľa názoru ústavného súdu možné vstupovať do jeho právomoci preskúmaním jeho myšlienkových úvah a hodnotení o existencii alebo neexistencii skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody uvalením a ďalším trvaním väzby. Takisto platí, že ak všeobecný súd dôjde k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom. Také oprávnenie prislúcha len u funkčne príslušnému nadriadenému súdu, ku ktorému má obvinený neobmedzený prístup prostredníctvom možnosti podať sťažnosť proti každému rozhodnutiu o väzbe, ktoré bolo vydané na základe jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

Vstupovanie ústavného súdu do trvania väzby z iných dôvodov než pre porušenie uvedených ústavných princíпов nemá opodstatnenie ani preto, že prepustenie z väzby, a teda skúmanie dôvodov trvania väzby, je ústavne prijateľným spôsobom zabezpečené zákonným oprávnením obvineného žiadať o prepustenie z väzby kedykoľvek, najmenej

každých štrnásť dní. Napokon vyšetrovateľ, prokurátor a sudca sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo či sa zmenili.

VI.

Závery ústavného súdu

Článok 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru obsahujú základné práva, ktoré v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy chránia všeobecné súdy v rozsahu svojich ústavne vymedzených oprávnení podľa čl. 142 ods. 1 ústavy. Právomoc ústavného súdu k ochrane týchto základných práv vzniká len v takom prípade, v ktorom sťažovateľ tvrdil a preukázal sám alebo prostredníctvom dokazovania pred ústavným súdom také skutkové okolnosti, ktoré by potvrdili záver o porušení ústavnoprocených princípov upravujúcich ochranu týchto základných práv všeobecným súdom. V žiadnom prípade nepostačuje tvrdenie o tom, že všeobecný súd vo väzobnom konaní (pri vzatí do väzby, rozhodovaní o prepustení z väzby, predĺžení času väzby) nechránil tieto základné práva v súlade s predstavou obvineného (sťažovateľa). Sťažovateľ súčasne nie je oprávnený požadovať, aby ústavný súd opakoval alebo nahradzoval činnosť všeobecného súdu pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa.

Ústavný súd na základe obsahu sťažnosti sťažovateľa, v ktorej sa len opakovali dôvody, ktoré už preskúmali všeobecné súdy postupom podľa zákona a vysvetlených ústavných princípov, preto dospel k záveru, že nie je daná jeho právomoc a sťažnosť odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.